

Uzasadnienie

Na podstawie art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227, z 2008 r. ze zm.) do zadań regionalnego dyrektora ochrony środowiska, należy w szczególności, ochrona i zarządzanie obszarami Natura 2000 na zasadach i w zakresie określonych ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U.2013.627 t.j. ze zm.), dalej zwaną ustawą o ochronie przyrody. Obowiązek sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 wynika z art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody. Zgodnie z art. 28 ust. 1 i ust. 5 cytowanej ustawy regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 na okres 10 lat, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których wyznaczono obszar Natura 2000. Zakres treści planu zadań ochronnych określa art. 28 ust. 10 ww. ustawy. Na jego podstawie przygotowano dokumentację naukową dla obszaru Natura 2000, w której wskazuje się między innymi na istniejące i potencjalne zagrożenia dla przedmiotów ochrony, analizuje dokumenty planistyczne i planowane zamierzenia oraz ocenia stan ochrony przedmiotów ochrony, formułując na tej podstawie cel działań ochronnych, działania ochrony czynnej oraz zakres monitoringu.

Obszar Natura 2000 Mopkowy Tunel koło Krzystkowic PLH080024 został zaakceptowany decyzją Komisji Europejskiej 2013/741/EU z dnia 7 listopada 2013 rok w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG siódmego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz. U. UE 21.12.2013; L 350/287). Obejmuje powierzchnię 48,05 ha. Przedmiotem ochrony jest mopek *Barbastella barbastellus* hibernujący w podziemnym kanale odwadniającym będącym częścią ogromnego kombinatu niemieckiej fabryki zbrojeniowej. Jest to największe znane w Polsce zgrupowanie zimowe mopka *Barbastella barbastellus* i jedno z największych w Europie. Oprócz mopka w kanale odnotowano także zimowanie innych gatunków chronionych: nocka rudego *Myotis daubentonii*, mroczka późnego *Eptesicus serotinus*, gacka brunatnego *Plecotus auritus*, nocka dużego *Myotis myotis* oraz dotychczas jednokrotnie karlika *Pipistrellus* sp. Wylot kanału uchodzi do rzeki Bóbr.

Wyznaczony na powierzchni obszar 48,05 ha, obejmujący starodrzew sosnowy w którym występują pozostałości (ruiny) obiektów ww. fabryki, stanowi rezerwar pokarmu dla nietoperzy na jesień i wiosnę. Obszar znajduje się w zarządzie PGL Lasy Państwowe, w granicach Nadleśnictwa Krzystkowice. Plan urządzania lasu Nadleśnictwa Krzystkowice, na okres od 1 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2020 r., wskazuje że prowadzona gospodarka leśna podejmuje działania w celu występowania powierzchni dogodnych dla nietoperzy, poprzez pozostawianie drzew dziuplastych i rozwieszenie skrzynek lęgowych, szczególnie w większych kompleksach drzewostanów w młodszych klasach wieku (40-80) jako działania rekompensujące. Występowanie w sąsiedztwie tunelu zwartej powierzchni leśnej oraz szerokiej doliny Bobru zapewnia właściwą łączność zimowiska z potencjalnymi biotopami letnimi. Mając na uwadze powyższe, brak zagrożeń istniejących i stabilność w ostatnich latach liczebności populacji nietoperzy, szanse zachowania kolonii hibernujących mopków w okresie 10 lat obowiązywania planu zadań ochronnych oceniono jako pewne (stan właściwy).

Stan ochrony populacji hibernujących mopków *Barbastella barbastellus* został oceniony na właściwy (FV) stąd celem działań ochronnych jest utrzymanie tego stanu. Populacja hibernujących nietoperzy jest badana corocznie od 2005 roku. W roku 2005 liczebność mopków wynosiła 1870 osobników i była maksymalną w okresie ostatnich 10 lat badań (Wojtaszyn et al. 2013). Podczas monitoringu stanowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w 2011 r. stwierdzono zimowanie 1352 osobników. Z kolei dane z roku 2007 podają liczbę zaledwie 855 mopków. Różnice liczebności dochodziły zatem do niemal 1000 osobników. W wyniku badań (Wojtaszyn et al. 2013), od 2010 roku kolonia posiada dużą stabilność, a liczebność hibernujących mopków kształtuje się w granicach 1300 osobników. Względnie stała liczebność nietoperzy utrzymuje się pomimo możliwego dostępu do wnętrza tunelu. Właściwą ocenę posiada także parametr siedliska gatunku. Nietoperze zimują w kominach wentylacyjnych tunelu mając wystarczającą liczbę dogodnych schronień a warunki mikroklimatyczne i dostępność wlotów do tunelu zostały ocenione jako właściwe.

Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących. Spośród zagrożeń potencjalnych najważniejsza jest możliwość zmiany w charakterze istniejących wylotów kominów wentylacyjnych kanału skutkująca pogorszeniem się warunków hibernacji nietoperzy. Analiza dokumentów planistycznych nie wskazuje jednak na zamiary modyfikacji struktury tunelu bądź jego zagospodarowania. Innym zagrożeniem może być brak zabezpieczenia wejścia do podziemnego kanału odwadniającego dawnej fabryki zbrojeniowej. Obecność człowieka w tunelu w okresie hibernacji nie musi stanowić zagrożenia dla nietoperzy. Dopiero wzrost intensywności penetracji oraz nieodpowiedzialne i niezgodne z prawem postawy człowieka mogą wywołać niekorzystny skutek dla zimujących mopków (np. przez zwiększone niepokojenie, używanie ognia, celowe wybudzanie). Nie planuje się wykorzystania turystycznego tunelu a możliwość jego penetracji, szczególnie w okresie zimowym, utrudniają wysokie stany rzeki Bóbr. Ponadto mopki hibernują najkrócej ze wszystkich krajowych nietoperzy (zazwyczaj od grudnia do lutego), a czas trwania hibernacji zależy od temperatury zewnętrznej. Potencjalnym zagrożeniem dla mopków może być także drapieżnictwo kuny domowej, gdyż badania wykazały w diecie tych zwierząt nietoperze (Łupicki 2012).

Przyjęty monitoring zakłada coroczną ocenę stanu ochrony mopków w podziemnym tunelu, w oparciu o metodykę zaproponowaną w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Będą to działania identyfikujące skalę i stopień oddziaływania potencjalnych zagrożeń dla mopków. Monitoring zakłada bowiem, oprócz liczenia nietoperzy, ocenę stanu siedliska hibernacji nietoperzy. Otrzymany zasób danych umożliwi, w przypadku identyfikowania pogarszania się stanu ochrony, podjęcie działań w celu poznania jej przyczyny np. przez rozszerzenie monitoringu na cały obszar Natura 2000, bądź działań minimalizujących i/lub ograniczających zagrożenie.

Analiza dokumentów planistycznych nie wskazała potrzeby ich zmian niezbędnych do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony niocków dużych w tej ostoi Natura 2000. Nie znaleziono przesłanek do konieczności sporządzenia planu ochrony dla części lub całości obszaru Natura 2000 Mopkowy Tunel koło Krzystkowic PLH080024.

Realizując wymóg wynikający z art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, 26 sierpnia br. w Nowogrodzie Bobrzańskim odbyło się spotkanie zainteresowanych osób i podmiotów prowadzących działalność w obrębie siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 Mopkowy Tunel koło Krzystkowic PLH080024 z przedstawicielami Empeko S.A, wykonawcy projektu planu zadań ochronnych.

Wojtaszyn G., Rutkowski T., Stephan W., Wiewióra D., Jaros R., 2013: The largest hibernaculum of *Barbastella barbastellus* in Central Europe (Chiroptera: Vespertilionidae). *Lynx* 44 , s. 185-188;

Łupicki D., 2012: Diet of stone marten *Martes foina*. Latvia University of Agriculture W: 7th International Scientific Conference „Students on their way to science”, 25 maja 2012 r., Jelgava, Łotwa, s. 41.